

Zeuxo holdichi

Schaarpissebed

Lector
Ingrid Jonckheere

© Ingrid Jonckheere

Wetenschappelijke naam

Zeuxo holdichi Bamber, 1990 ^[1]

Het **oorsprongsgebied** van de Schaarpissebed *Zeuxo holdichi* is tot op heden **onbekend**, al wordt er wel vanuit gegaan dat het een niet-inheemse soort voor West-Europa betreft en het organisme allicht via de **schelpdierkweek** in Europese wateren werd geïntroduceerd. In **2023** werd de soort voor het eerst gespot in de Oostendse Spuikom. Tot op heden blijft dit de enige vindplaats in België, al werd het organisme in Nederland al op meerdere mariene en brakke locaties aangetroffen.

Oorspronkelijke verspreiding

De soort werd initieel (1990) beschreven in de Baai van Arcachon (Zuidwest-Frankrijk) ^[2], doch wordt er vanuit gegaan dat het een niet-inheemse soort betreft waarvan het natuurlijk verspreidingsgebied tot op heden niet gekend is (cryptogeen) ^[3].

Eerste waarneming in België

In juli 2023 werden meerdere levende exemplaren van de Schaarpissebed aangetroffen in stalen van de Oostendse Spuikom ^[4].

Verspreiding in België

De Schaarpissebed werd tot op heden enkel gevonden in de Oostendse Spuikom ^[4].

Verspreiding in onze buurlanden

In 1990 werd deze soort beschreven vanuit de Baai van Arcachon (Zuidwest-Frankrijk) ^[2]. Daarna werd de Schaarpissebed gesignaleerd ter hoogte van de westkust van Portugal tot Noord-Bretagne en Zuidwest-Engeland ^[5]. In 2012 werd de soort ook gevonden langsheen de Kanaalkust van Noord-Frankrijk ^[6] en in de Nederlandse Oosterschelde ^[3]. Recent werden in Nederland ook exemplaren aangetroffen ter hoogte van Katwijk (Noordzee), in het Grevelingenmeer en in de Westerschelde ^[7,8]. In 2022 werd de Schaarpissebed ook gevonden in de Lagune van Venetië ^[9].

Wijze van introductie

Gezien de intensieve schelpdiercultuur in de Baai van Arcachon heerst er een sterk vermoeden dat de soort via aquacultuur werd geïntroduceerd. De verdere secundaire verspreiding naar zowel noordelijkere als zuidelijkere gebieden (allen gekend voor schelpdiercultuur en het voorkomen van jachthavens) wordt toegeschreven aan zowel schelpdiertransport als recreatieve vaart ^[3,6].

Factoren waardoor deze soort zo succesrijk is in onze contreien

De Schaarpissebed gedijt in zowel brakke als mariene milieus ^[4,8] en wordt er op diverse substraten aangetroffen: tussen en op (oester)schelpen, op het zanderig/modderige bodemsediment en tussen rode zeevieren ^[3-5]. De soort komt voor in het intertidaal tot op een diepte van 60 meter ^[6], met een voorkeur voor de kustnabije sublitorale zone ^[5].

Factoren die de verspreiding beïnvloeden

De orde van Tanaïden (kleine kreeftachtigen) hebben een sedentaire levenswijze en bezitten geen planktonisch larvaal stadium. Hierdoor is het potentieel van een secundaire natuurlijke verspreiding beperkt.

(Potentiële) effecten en maatregelen

Er zijn geen effecten of maatregelen gekend die verband houden met het voorkomen van de Schaarpissebed.

Specifieke kenmerken

Dit naaldkreeftje meet ongeveer 5 mm en heeft een langwerpig lichaam met vijf vrije pleonsegmenten zonder een dorsale rand van rechtopstaande setae. De uropode bestaat uit zeven segmenten. De linker coxa heeft een opvallende tand aan de mediale zijde. De rechter mandibel heeft een grote mola met vier tanden op een rij ^[2].

Referenties

- [1] World Register of Marine Species (WoRMS) (2024). *Zeuxo holdichi* Bamber, 1990. <https://www.marinespecies.org/aphia.php?p=taxdetails&id=416601> (2024-10-18).
- [2] Bamber, R.N. (1990). A new species of *Zeuxo* (Crustacea: Tanaidacea) from the French Atlantic coast. *J. Nat. Hist.* 24(6): 1587-1596. [<https://www.vliz.be/en/imis?module=ref&refid=393639>]
- [3] Faasse, M. (2013). Northward dispersal of the tanaid *Zeuxo holdichi* to the Netherlands (Crustacea: Tanaidae). *Ned. Faunist. Meded.* 39: 95-98. [<https://www.vliz.be/en/imis?module=ref&refid=393638>]
- [4] Jonckheere, I.; Kerckhof, F. (2024). Waarnemingen gedaan tijdens de SWG-excursie naar de Spuikom van Oostende op 9 juli 2023 met vondsten van verschillende nieuwe geïntroduceerde soorten voor de Belgische fauna. *De Strandvlo* 44(2): 33-41. [<https://www.vliz.be/nl/imis?module=ref&refid=394050>]
- [5] Bamber, R.N. (2011). The marine fauna and flora of the Isles of Scilly. Tanaidacea (Crustacea: Peracarida). *J. Nat. Hist.* 45(29-30): 1801-1815. [<https://www.vliz.be/en/imis?module=ref&refid=393626>]

- [6] Foveau, A.; Pezy, J.-P.; Bauxi, N.; Baffreau, A.; Bachelet, Q.; Chouquet, B.; Dancie, C.; Ruellet, T.; Dauvin, J.-C. (2018). Range extension of the tanaidid *Zeuxo holdichi* (Bamber, 1990) along the northern coasts of France? Cah. Biol. Mar. 59(4): 329-333. [<https://www.vliz.be/en/imis?module=ref&refid=393624>]
- [7] waarnemingen.nl. *Zeuxo holdichi* Bamber, 1990. [https://waarneming.nl/observation/294033938/\(2024-04-03\)](https://waarneming.nl/observation/294033938/(2024-04-03))
- [8] Gittenberger, A.; Rensing, M.; Wesdorp, K.H. (2017). Uitheemse mariene soorten in Nederland. GiMaRIS Rapport, 19. GiMaRIS: Leiden. 39 pp. [<https://www.vliz.be/en/imis?module=ref&refid=393505>]
- [9] Del Pasqua, M.; Bernarello, V.; Esquete, P.; Cornello, M.; Cacciatore, F.; Oselladore, F.; Ponis, E.; Boscolo Brusà, R. (2022). First records of the tanaid species *Zeuxo holdichi* and *Apseudopsis tridens* (Crustacea: Peracarida) from the Venice Lagoon (Italy, Northern Adriatic Sea). Thalassas 38(1): 417-430. [<https://www.vliz.be/en/imis?module=ref&refid=393623>]